

**ХУРЛЫН ТӨЛӨӨЛӨГЧИЙГ ЭРГҮҮЛЭН ТАТАХ ЖУРМЫН ТӨСӨЛД НУТГИЙН
ӨӨРӨӨ УДИРДАХ БАЙГУУЛАГААС ИРҮҮЛСЭН САНАЛЫН ТОВЬЁОГ**

№	Аймаг	Журмын зүйл заалт	Өөрчлөх санал
1.	ДОРНОГОВЬ АЙМАГ	7.3.Хороо, дэд хорооны ажлын тайланг ИТХ-ын хуралдаанаар хагас бүтэн жилээр хэлэлцэж үнэлгээ дүгнэлт, чиглэл удирдамж өгөх ба ажлын үр дүнг үндэслэн урамшуулна.	7.3. “Хороо, дэд хорооны ажлын тайланг ИТХ-ын хуралдаанаар хагас бүтэн жилээр хэлэлцэж үнэлгээ дүгнэлт, чиглэл удирдамж өгнө” гэж өөрчлөх /Сумын хуралд төсөв хангалтгүй учир урамшуулах асуудал хүндрэлтэй байх болно/
2.		Хурлын төлөөлөгчийг эргүүлэн татах үндэслэл хэсэг	Хурлын төлөөлөгчийн бүрэн эрхийг хэрэгжүүлж чадахгүй байгаа Тухайн тойргийн сонгогчдын итгэлийг алдсан ... гэхийг илүү тодорхой болгох. Яг ямар тохиолдолд эргүүлэн татах үндэслэл гэж үзэх юм
3.		Эргүүлэн татахыг дэмжигчдийн гарын үсэг зуруулах	Тойргийн нийт сонгогчдын 5%-иас багагүй тооны гарын үсэг зуруулсан байх/сонгогч цөөнтэй тойрогт хэдхэн сонгогчийн саналаар асуудал тавигдана/
4.		“Хурлын төлөөлөгчийг эргүүлэн татах”	Аймаг, сумын ИТХ-ын төлөөлөгчийг эргүүлэн татах үндэслэлийг журамд нарийвчилж тусгах
5.		“Хурлын төлөөлөгчийг эргүүлэн татах үндэслэл” хэсэгт нэмж оруулах заалт.	“Тухайн төлөөлөгчийг эргүүлэн татах асуудлаар тухайн тойргийн байнга оршин суугч, сонгуулийн насны иргэд 2-3 удаа санал ирүүлсэн тохиолдолд” гэсэн заалт нэмж оруулах
6.		“Хурлын төлөөлөгчийг эргүүлэн татах асуудлыг санаачлах, саналыг хүлээн авах эсэх” гэсэн хэсэгт нэмж оруулах заалт.	“Аймаг, сумын ИТХ-ын төлөөлөгчийг эргүүлэн татах асуудлыг санаачлагчид нь, төлөөлөгчийг үүргээ биелүүлэхгүй байгаа гэдгийг саналаа ирүүлэхдээ тодорхой тоо баримттай нотлох баримтанд үндэслэж ирүүлэх”.
7.	БАЯН-ӨЛГИЙ АЙМАГ	“Хурлын төлөөлөгчийг эргүүлэн татах асуудлыг санаачлах, саналыг хүлээн авах	Тухайн Хурал саналыг аваад 14 хоногийн дотор шийдвэрлэнэ гэсэн хэсгийн “Хурлын ёс зүйн хороогоор

		эсэх” гэсэн хэсэгт нэмж оруулах заалт.	хэлэлцүүлж, дүгнэлт гаргуулна” гэсний дараагийн дугаарт “Хуралдаанаар хэлэлцэж төлөөлөгчдийн олонхийн саналаар тухайн төлөөлөгчид эхний удаа сануулга өгөн санал хураалт явуулахгүй байхаар шийдвэрлэж болно” гэж нэмж оруулах
8.		“Дэмжигчдийн гарын үсэг зуруулах”	“Дэмжигчдийн гарын үсэг зуруулах” гэсэн хэсгийг бүгдийг хасах. Энэ хэсэг Санал хураалт явуулахад ч явуулахгүй үед ч ямарч шаардлагагүй илүү ажил болно.
9.		“Санал авах, сонгогч саналаа өгөх, санал тоолох, санал хураалтын дүн гаргах”	“Санал авах, сонгогч саналаа өгөх, санал тоолох, санал хураалтын дүн гаргах” хэсгийн “Санал тоолох төхөөрөмж ашиглах” гэсэн өгүүлбэрийг хасах
10.	ДАРХАН-УУЛ АЙМАГ	15-р зүйл 15.2-р заалт	Заалтыг нарийвчлан тодорхой заалт болгож өөрчлөн оруулах 15.2 Хурлын төлөөлөгчийг эгүүлэн татах санал хураалтыг товлон зарлахад тухайн Хурлын төлөөлөгчийн сонгогдсон тойргийн нийт сонгогчдын / 10 болгож өсгөх / хувиас багагүй тооны гарын үсэг цуглуулсан байвал зохино.
11.		22-р зүйл 22.3-р заалт	22.3 Санаачлагчид Хурлын төлөөлөгчийг эгүүлэн татах санал хураалтын талаар ухуулга сурталчилгаа бус / танилцуулга гэж засах / хийх зардлаа санхүүжүүлэх зорилгоор холбогдох хууль тогтоомжид нийцүүлэн зардлын данс нээлгэнэ.
12.	ӨМНӨГОВЬ АЙМАГ	Санал	- Улсын Их Хурлын гишүүдээ эргүүлэн татахаа журамлаад, хэрэгжүүлээд дараа нь аймаг сумынхаа төлөөлөгчдийг эргүүлэн татах тухай хэлэлцэх - Төлөөлөгч эгүүлэн татах талаар журмыг тодорхой болгох. Журмын төсөлд хэт олон шат дараалалтай байна.
13.			- МУЗЗНДНТУТХ-ийн шинэчилсэн найруулгын 42 дугаар зүйлийн 42.1-д “Төлөөлөгчийн үүргээ биелүүлэхгүй байгаа бол тухайн тойргийн сонгогчдын олонхын саналаар төлөөлөгчийг эгүүлэн татна” гэсэн

		15-р зүйл 15.2-р заалт	заасан бөгөөд журмын төсөлд тойргийн нийт сонгогчдын 2%-ийг гарын үсгээр эгүүлэн татахаар заасан байна. Иймд 2 хувь гэсэн тоог нэмэгдүүлэх. /олон санал давхцаж байна./
14.	ОРХОН АЙМАГ Ш.Ганбат Хангайн бүсийн бүтээмж хөгжлийн төвийн гүйцэтгэх захирал	1. Нийтлэг зүйл Энэхүү журмын зорилт нь аймаг, сум, нийслэл, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын төлөөлөгч (цаашид Хурлын төлөөлөгч гэх)-ийг сонгогчдын саналаар эгүүлэн татах үндэслэл, нарийвчилсан журмыг тогтооход оршино.	Энэхүү журмын зорилт нь аймаг, сум, нийслэл, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын төлөөлөгч (цаашид Хурлын төлөөлөгч гэх)-ийг сонгогчдын саналаар эгүүлэн татах үндэслэл, эгүүлэн татах үйл ажиллагааг тогтоож хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааг зохицуулахад оршино.
15.		8.2 Хурлын төлөөлөгчийн бүрэн эрхийг хүндэтгэн үзэх шалтгаангүй, удаа дараа, санаатайгаар хэрэгжүүлэхгүй байгаа баримтыг тухайн Хурлын шийдвэрээр тогтооно.	8.2 Хурлын төлөөлөгчийн бүрэн эрхийг хүндэтгэн үзэх шалтгаангүй, удаа дараа, санаатайгаар хэрэгжүүлэхгүй байгааг тухайн Хурлын шийдвэрээр тогтооно.
16.		10.1 Тухайн тойргийн сонгогчдын итгэлийг алдах гэдэгт Хурлын төлөөлөгчийн нийт буюу тодорхой үйл ажиллагаанд сонгогчид сэтгэл ханамжгүй байхыг ойлгоно. Үүнд сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө биелүүлээгүй, улс төрийн үзэл баримтлалаа албан ёсоор өөрчилж байгаагаа зарласан, сонгогчидтой холбоотой байдаггүй, тэдгээрийн санал бодлыг хүлээн авдаггүй байх хамаарна.	10.1 Тухайн тойргийн сонгогчдын итгэлийг алдах гэдэгт Хурлын төлөөлөгчийн нийт буюу тодорхой үйл ажиллагаанд сонгогчид сэтгэл ханамжгүй байхыг ойлгоно. Үүнд сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө биелүүлээгүй, улс төрийн үзэл баримтлалаа албан ёсоор өөрчилж байгаагаа зарласан, сонгогчидтой холбоотой ажилладаггүй, тэдгээрийн санал бодлыг хүлээн авдаггүй байх хамаарна.
17.		11.2 Хурлын төлөөлөгчийн ёс зүйн зөрчил гаргасан болохыг тухайн Хурлын буюу Хурлын холбогдох хорооны шийдвэрээр баталгаажуулсан байна.	11.2 Хурлын төлөөлөгчийн ёс зүйн зөрчил гаргасан болохыг тухайн Хурлын шийдвэрээр баталгаажуулсан байна.
18.		13.4 Хурал саналыг хүлээн аваад уг саналын хувийг дагалдах баримт бичгийн хамтаар тухайн Хурлын төлөөлөгчид хүргүүлж, уг саналын үндэслэл бүрээр тайлбар гаргуулна.	13.4 Хурал саналыг хүлээн аваад хувийг дагалдах баримт бичгийн хамтаар тухайн Хурлын төлөөлөгчид хүргүүлж, уг саналын үндэслэл бүрээр тайлбар гаргуулна.
19.		13.5 Хурал саналыг хүлээн аваад төлөөлөгчийн ёс зүйн асуудал эрхэлсэн хороогоор хэлэлцүүлж дүгнэлт гаргуулах ба хуралдаанаар хэлэлцэхдээ санаачлагчдын	13.5 Хурал саналыг хүлээн аваад төлөөлөгчийн ёс зүйн асуудал эрхэлсэн хороогоор хэлэлцүүлж дүгнэлт гаргуулж хурлын хуралдаанаар хэлэлцэхдээ санаачлагчдын төлөөллийг байлцуулна.

		төлөөллийг байлцуулна.	
20.		13.8 Хурлын гаргасан шийдвэрийг хүлээн зөвшөөрөөгүй бол санаачлагчаас шүүхэд гомдлоо гаргах эрхтэй.	13.8 Хурлын гаргасан шийдвэрийг хүлээн зөвшөөрөөгүй бол санаачлагчаас шүүхэд гомдол гаргах эрхтэй.
21.		20.5 Итгэмжлэгдсэн төлөөлөгчөөр төрийн жинхэнэ албан хаагч, түүнчлэн Санал хураалтын хороо, хэсгийн хорооны гишүүн байж болохгүй.	20.5 Итгэмжлэгдсэн төлөөлөгчөөр төрийн жинхэнэ албан хаагч, түүнчлэн Санал хураалтын хороо, хэсгийн хорооны гишүүнийг ажиллуулж болохгүй.
22.		26.1 Сонгогч санал авах байранд биечлэн ирж саналаа өгөх бөгөөд саналаа өгөх ажиллагааг “Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай” хуулийн 65 дугаар зүйлд заасны дагуу зохицуулна.	26.1 Сонгогч санал авах байранд биечлэн ирж саналаа өгөх ажиллагааг “Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай” хуулийн 65 дугаар зүйлд заасны дагуу зохицуулна.
23.	ОРХОН АЙМАГ Баян-Өндөр сумын ИТХ	ШИНЭ САНАЛ	ИТХ-ын Төлөөлөгчдийг эгүүлэн татахад эсрэг нам эвслээс үгсэн хуйвалдаж хэн дуртай хэсэг бүлэг санаачлагчид бусдыг турхирсан, буруу ойлголт төрүүлж эргүүлэн татах үйл ажиллагааг явуулахаас сэргийлсэн заалт оруулах
24.			Эгүүлэн татах санал гаргасан санаачлагчдын тоо, хувь, хугацааг тодорхой болгох
25.	СҮХБААТАР АЙМАГ	Мөн хуулийн 42 дугаар зүйлийн 42.2.Энэ хуулийн 42.1-д заасны дагуу эгүүлэн татах журмыг Улсын Их Хурал батална. Журмын төслийн эгүүлэн татах үндэслэл хэсэгт:	Төлөөлөгч хуульд заасан үүргээ сонгогчдын хүсэл сонирхолд нийцэх хэмжээнд биелүүлж чадаагүй бол
26.			Төлөөлөгч сонгогдсон орон нутагтаа биш өөр сум, аймаг, хотод оршин сууж төлөөлөгчийн бүрэн эрхээ хэрэгжүүлээгүй бол
27.	ДУНДГОВЬ АЙМАГ	НЭМЭЛТ САНАЛ	Хурлын Төлөөлөгчийг эгүүлэн татах үндэслэлийг тодорхой болгох шаардлагатай байна.Тодорхой биш байх тусам орон нутагт улс төржсөн үйл ажиллагаа тасрахгүй.
28.		7.1.3 -т Тухайн тойргийн сонгогчдын итгэлийг алдсан	Ямар ямар тохиолдолд сонсогчдын итгэлийг алдсан гэж үзэх /

29.		7.1.4 -т Хурлын Төлөөлөгчийн ёс зүйн дүрмийг удаа дараа, ноцтой зөрчсөн	Хэдэн удаа, ноцтой зөрчил гэж ямар зөрчлийг үзэх
30.	ДОРНОД АЙМАГ	Аймгийн ИТХ-ын Төлөөлөгч У.Даш: Санал 1: Нийтлэг үндэслэл хэсэгт “Энэхүү журмын зорилт нь...” гэснийг зорилго болгох. Санал 2: Журмын Нийтлэг үндэслэл хэсэгт “... иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын төлөөлөгч (цаашид Хурлын төлөөлөгч)-ийг сонгогчдын саналаар эргүүлэн татах үндэслэл, нарийвчилсан журмыг тогтооход оршино” гэсэн нь утга агуулгын хувьд ойлгомжгүй байна. Хурлын төлөөлөгчийг эргүүлэн татах санал гаргах, саналын үндэслэл, саналыг хэлэлцэн шийдвэрлэх, шийдвэрээ танилцуулах гэсэн цогц үйл ажиллагааг журамлах журам учраас зорилго хэсэгтээ энэ байдлаар тусгах. Эсвэл “МУЗЗНДНТУТХ-ын 42-р зүйлд заасан Хурлын төлөөлөгчийг эргүүлэн татах ажлыг зохион байгуулахад энэхүү журмын зорилго оршино” гэж товч тусгах. Санал 3: Журмын 4.1-д “... нийтээрээ, чөлөөтэй, шууд сонгох эрхийн үндсэн дээр...” гэж туссан нь төрийн сонгуулийн ардчилсан зарчимд заасан үг агуулгаар ойлгогдож байна. “Сонгох” гэдэг нь нэг буюу хэд хэдэн нэр дэвшигчээс сонгох тухай агуулга илэрхийлэгдэхээр байна. Эсвэл иргэн тухайн Хурлын төлөөлөгчийг эргүүлэн татах, эргүүлэн татахгүй гэсэн хоёр сонголтоос сонгох тухай агуулга байгаа гэж ойлгох уу? Байр суурь 1: Энэ журмын 7-д “Хурлын төлөөлөгчийг эргүүлэн татах үндэслэл”-ийг заахдаа дараах үндэслэлийн аль нэгээр эргүүлэн татна. Үүнд: гээд 7.1.1-7.1.4-д дөрвөн үндэслэл дурдсан байна. Харин 7.2-т “Энэхүү журамд зааснаас бусад үндэслэлээр эргүүлэн татахыг хориглоно гэжээ. Гэтэл 8,9,10,11-д дээр дурдсан дөрвөн үндэслэлээ дэлгэрүүлэн заасан байна. 8.1-д Хурлын төлөөлөгчийн бүрэн эрхээ хэрэгжүүлэхгүй байх гэдэг нь “.... –ыг ойлгоно” гээд бүрэн эрхээ хэрэгжүүлэхгүй байгааг Хурлын шийдвэрээр тогтооно гэсэн байна. Өөрөөр хэлбэл энэ нь хурал, түүний олонх энэ зөрчлийг шударга ёсны зарчмаар хэрэгжүүлнэ гэдэгт найдах боломжгүй юм. Мөн 9-д Хууль, Хурлын шийдвэрийг зөрчих гэдэгт “... Монгол улсын хууль, тухайн Хурлын шийдвэрийг удаа дараа, эсхүл ноцтой зөрчсөнийг шүүх болон бусад эрх бүхий байгууллагаас тогтоосон буюу баталгаажуулсан тохиолдлыг ойлгоно” гэж. Монгол улсын хуулийг хэн боловч зөрчсөн нь шүүхээр тогтоогдвол илэрхий ойлгомжтой үндэслэл болно. Зэрэгцээ өгүүлбэрийн бүтцээр илэрхийлсэн нь нь Монгол улсын хуулийг удаа дараа, ноцтой зөрчсөн нь шүүхээр тогтоогдсон бол гэж уншигдах бөгөөд энэ утгаар нь авч үзвэл нэн зөрчилтэй, утгагүй агуулга илэрхийлэгдэж байна. Иймд энэ илэрхий тодорхой шалтгаан, үндэслэлийг найруулж бичих нь зүйтэй. Харин Хурлын шийдвэрийг удаа дараа, ноцтой зөрчсөнийг бусад эрх бүхий байгууллагаас тогтоосон байх гэдэг үндэслэл нь аль ч утгаар, ямар ч зорилгоор хэрэглэгдэх боломжтой болж байна. Иймд мөн л энэ үндэслэлээр хэн нэгэн төлөөлөгч эргүүлэн татагдах боломжгүй, эсвэл зориуд улс төрийн шалтгаанаар мушгин гуйвуулах боломжийг олгохоор байна. 10-д Тухайн тойргийн сонгогчдын илтгэлийг алдах гэсэн үндэслэлд “... мөрийн хөтөлбөрөө биелүүлээгүй, улс төрийн үзэл баримтлалаа албан ёсоор өөрчилж байгаагаа зарласан, сонгогчидтой холбоотой	

		байдаггүй". Мөрийн хөтөлбөрөө биелүүлээгүй, биелүүлэхгүйг бүрэн эрхийн хугацаа дуусаагүй байхад урьдчилан тогтоох боломжгүй. Харин улс төрийн үзэл баримтлалаа албан ёсоор өөрчилж байгаагаа зарлах гэдэгт далд утгаараа намын харьяаллаа солих зэргийг хамааруулах гэсэн болов уу?. Гэтэл Монгол улсын Үндсэн хуулинд аливаа хүнийг үзэл бодол, итгэл үнэмшлийнх нь төлөө хариуцлага хүлээлгэхийг хориглосон үзэл санаа тусгагдсантай илэрхий зөрчилдөж байна. Сонгогчидтой холбоотой байдаггүй гэдгийг хэн хэрхэн яаж тогтоох вэ? Сонгогчидтойгоо холбоотой байх гэдгийг юу гэж ойлгох вэ?. Иймд 10-д дурдсан үндэслэл нь төлөөлөгчийн эргүүлэн татан шудрага ёсны үндэслэл гэж үзэх боломжгүй байна. 11-д Хурлын төлөөлөгчийн ёс зүйн дүрмийг удаа дараа, ноцтой зөрчих гэсэн үндэслэлийг дэлгэрүүлжээ. Энэ заалтын хувьд 11.2-д "...ёс зүйн зөрчил гаргасан болохыг тухайн Хурлын буюу хурлын холбогдох хорооны шийдвэрээр баталгаажуулсан байна" гэж. Энэхүү заалтаас үзэхэд тухайн шатны хурлын олонхи хэн нэгнийгээ шийдвэр гаргаж эргүүлэн татан үйл ажиллагааг эхлүүлэхгүй нь нэн тодорхой. Гэтэл үл ялих шалтаг гарган, улс төрийн зорилгоор эргүүлэн татахыг хүсвэл ямар ч саадгүй татуулах боломжийг нээж өгсөн байна. ИЙМД энэхүү журмын "Төлөөлөгчийг эргүүлэн татан үндэслэл" нь бүрэн няцаагдаж байгаа тул журмыг сайтар дахин боловсруулж хэлэлцүүлэх шаардлагатай гэсэн байр суурьтай байна. Үндэслэл нь няцаагдаж байх тул дараа дараагийн заалтуудад санал өгөхөөс татгалзлаа. Журам энэ байдлаараа батлагдах аваас Хурлын бүрэн эрхийн 4 жил буюу 48 сараас 18 сард нь л улс төржилт, хэрүүл талцалгүй байна. Бусад 30 сард нь тухайн орон нутгийн хөгжлийн төлөө бодит ажил хийхээс илүү талцал хуваагдал, улс төржилт тасрахгүй гэж үзэж байна.
31.		Аймгийн ИТХ-ын төлөөлөгч Ч.Эрдэнэбат: Ийм зохицуулалт хэрэгтэй гэхдээ Энэ журмаар бүхэлдээ бичил сонгуулийг зохион байгуулахаар байгаа ба эрх баригч хүчинд хэт дур зоргын шинжтэй хуулиас гадуур эрх мэдэл олгох, өөрийн удирдлагын байгууллагын чадамж, тогтвортой байдалд нөлөөлөх, олонхид үл таалагдах нэгнээ энэ журмаар шахан зайлуулах замаар өөрөө удирдах ёсны байгууллагад олонхий бүрдүүлэх сөрөг үр дагавартай хэт ерөнхий, үр санхүүгийн нөөц, нийгэм улс төрийн нөхцөлд байдлыг оновчтой дүгнээгүй журам байна гэж Төлөөлөгчийн хувьд үзэж байна. Санал:1 Эгүүлэн татахтай холбоотой санал хураалтын зардлыг хэн гаргах, эгүүлэн татах санаачлага гаргасан этгээд үү, төр үү гэх асуудлыг тодотгох шаардлагатай. Санал:2 Эгүүлэн татах санаачлага гаргасан этгээдийн саналыг хэн албажуулах вэ. Тойргийн сонгуулийн эрхтэй иргэдийн хэдэн хувийн дэмжлэгийг эгүүлэн татах санал гаргасан этгээд ямар хэлбрээр авсан байх вэ гэх зохицуулалт шаардлагатай байна Санал:3 Эгүүлэн татах асуудлыг санаачлах эрхтэй 1 сонгогч санаачилбал хаана саналаа

		хүргүүлэх талаар нэр томьёонд оруулах Санал:4 Эгүүлэн татах санал хураах байр, зардал гэж нэр томьёог тайлбарлах Санал: 5 Эгүүлэн татах санал хураах ирцийг тайлбарлах	
32.		4.1-р заалт	4.1 Хурлын төлөөлөгчийг эгүүлэн татах санал хураалтад тухайн тойргийн нутаг дэвсгэрт байнга оршин сууж байгаа, Монгол Улсын сонгуулийн эрх бүхий иргэн нийтээрээ, чөлөөтэй, шууд сонгох гэсэн нэр томьёо оновчгүй учир нь сонгогдсон эрхийг цуцлах гэж санал хурааж байгаа эрхийн үндсэн дээр саналаа нууцаар гаргаж оролцоно.
33.		4.4 Санал хураалтыг бэлтгэх, эрхлэн явуулах, санал тоолох болон санал хураалтын дүн гаргах үйл ажиллагаа нь нээлттэй, ил тод байна	/Хэн хаана, ямар төсвөөр хэрэгжүүлэх нь тодорхойгүй байна/
34.		4.5 Санал хураалтын үр дүнд Хурлын төлөөлөгчийг эгүүлэн татах шийдвэр гараагүй бол тухайн төлөөлөгчийг эгүүлэн татах санал хураалтыг 12 сарын туршид дахин явуулахгүй.	/Эгүүлэн татах шийдвэр гараагүй бол эгүүлэн татах санал гаргагч ямар хариуцлага хүлээх вэ. төлөөлөгч буюу иргэний ажил хэргийн алдар хүнд хөндөгдөж байгаа Үндсэн хуулийн асуудал сөхөгдөнө. Иймд хариуцлага нэмэх/
35.		4.6 Иргэд Хурлын төлөөлөгчийг эгүүлэн татах үндэслэл болон эгүүлэн татах асуудалд хамаарах аливаа үйл ажиллагааны талаарх холбогдох мэдээллийг олж авах эрхтэй байна.	/ба төлөөлөгчийн иргэний эрхтэй холбоотой нэр төр, алдар хүнд, хувийн нууцтай мэдээлэл үүнд хамаарахгүй гэж нэмэх/
36.		Нэмэлт санал	6.1.4 Эгүүлэн татах үйл ажиллагаа нь Үндсэн хууль бусад хуулийг зөрчсөн, хүний нэр төр алдар хүндийг зориуд гутаахад чиглэгдсэн нь тогтоогдвол эрх бүхий байгууллага зогсооно гэж нэмэх

37.		7.1.2 Хууль, тухайн Хурлын шийдвэрийг зөрчсөн	7.1.2 Хууль, тухайн Хурлын /хуульд нийцүүлэн баталсан гэж нэмье хууль бус шийдвэрийг дагах үүрэггүй/ шийдвэрийг зөрчсөн;
38.		7.1.3 Тухайн тойргийн сонгогчдын итгэлийг алдсан;	хэмжүүр хэт ерөнхий байгааг анхаарах хэрэгтэй
39.		10.1 Тухайн тойргийн сонгогчдын итгэлийг алдах гэдэгт Хурлын төлөөлөгчийн нийт буюу тодорхой үйл ажиллагаанд сонгогчид сэтгэл ханамжгүй байхыг ойлгоно. Үүнд сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө биелүүлээгүй, улс төрийн үзэл баримтлалаа албан ёсоор өөрчилж байгаагаа зарласан, сонгогчидтой холбоотой байдаггүй, тэдгээрийн санал бодлыг хүлээн авдаггүй байх хамаарна.	/Үзэл баримтлалаа өөрчилж байгаа зарласан итгэл алдах хэмжүүр биш хасах саналтай. Энэ нь хэдийгээр нэг намын байр сууринаас сонгосон сонгогчдын итгэл мэт боловч нөгөө талаар иргэний болон улстөрийн эрхийн олон улсын конвенци, Үндсэн хуульд заасан итгэл үнэмшилтэй байх, үзэл бодлоо илэрхийлэх эрхтэй холбоотой пакт тул журмын хэмжээнд зохицуулах жижиг харилцаа биш шүү/
40.		13.1 Орон нутгийн Хурлын сонгуулийн нэг тойргийн нутаг дэвсгэрт байнга оршин суугаа иргэд хамтаараа (цаашид санаачлагчид гэх) Хурлын төлөөлөгчийг эгүүлэн татах асуудлаар саналаа тухайн Хуралд өргөн мэдүүлнэ. Саналаа бичгээр үйлдэж, холбогдох нотлох баримтын хамт тухайн Хуралд хүргүүлнэ.	13.1 Орон нутгийн Хурлын сонгуулийн нэг тойргийн нутаг дэвсгэрт байнга оршин суугаа иргэд хамтаараа /хамтаараа гэх зохицуулах, хэмжих боломжгүй нэр томьёог хасч нэг эсвэл түүнээс дээш иргэн гэх тодорхой болгох хэрэгтэй. Ийм бөөрөнхий зүйл байж болохгүй/ (цаашид санаачлагчид гэх) Хурлын төлөөлөгчийг эгүүлэн татах асуудлаар саналаа тухайн Хуралд өргөн мэдүүлнэ. Саналаа бичгээр үйлдэж, холбогдох нотлох баримтын хамт тухайн Хуралд хүргүүлнэ.
41.		14.1 Хурлын төлөөлөгчийг эгүүлэн татах санал хураалт явуулахыг дэмжиж буй иргэдийн гарын үсгийг цуглуулах ажлыг санаачлагч хариуцан зохион байгуулна.	/Үүнд хэн хяналт тавих вэ. Эгүүлэн татуулахаар санал авсан төлөөлөгчийн төлөөлөл хамт байлцах нь шударга ёсны хэмжүүр болно. Тиймд гарын үсэг

			зуруулах үйл ажиллагаанд оролцогчдыг нэр заан зохицуулах саналтай/
42.		15.2 Хурлын төлөөлөгчийг эгүүлэн татах санал хураалтыг товлон зарлахад тухайн Хурлын төлөөлөгчийн сонгогдсон тойргийн нийт сонгогчдын хоёр хувиас багагүй тооны гарын үсэг цуглуулсан байвал зохино.	/ 2 хувь бол баг, сумын хэмжээнд хэт цөөхөн хувь тиймээс 10-с дээш хувь гэж хэмжүүрийг нэмэх/
43.		22.1 Хурлын төлөөлөгчийг эгүүлэн татах санал хураалтыг товлон зарлах, санал хураалтыг зохион байгуулахтай холбоотой зардлыг тухайн орон нутгийн төсвөөс санхүүжүүлнэ.	/ Орон нутгийн төсөв ийм тодорхойгүй төсвийн эх үүсвэрийг батлах боломж байхгүй, тиймээс санаачлагчид дээрх зардлыг гаргахаар журамлах нь зүйтэй. Эгүүлэн татахгүй гэсэн шийдвэр гарвал татвар төлөгчдийн мөнгөөр таалагдаагүй нэгнээ татаж унагах ажлыг хийж болохгүй. Төсөвгүй бол эгүүлэн татах ажиллагаа явагдахгүйт байх уу гээд зардлаа шийдэхгүй бол энэ журам яг энэ заалтаараа хэзээ ч хэрэгжихгүй/
44.		22.3 Санаачлагчид Хурлын төлөөлөгчийг эгүүлэн татах санал хураалтын талаар ухуулга сурталчилгаа хийх зардлаа санхүүжүүлэх зорилгоор холбогдох хууль тогтоомжид нийцүүлэн зардлын данс нээлгэнэ	/дахин сонгууль шиг ийм заалт байх нь хуулиас гадуур төрийн эрх мэдлийг авах хууль зүйн үр дагавар гаргах ба нэг улс төрийн хүчний дур зоргын асуудал болно/
45.		22.4 Санаачлагчдын үйл ажиллагааг дэмжиж иргэд, хуулиар хориглоогүй бол хуулийн этгээд хандив өгч болно. Хандив, түүний хэлбэр, хэмжээ, хандивлагч этгээд, бусад зохицуулалтыг “Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай” хуулийн 52, 53, 54, 55 дугаар зүйлд заасны дагуу зохицуулна.	Сонгуулийн тухай хуулиас гадуур сонгуулийн үйл ажиллагааг журмаар зорицуулжээ. Энэ Үндсэн хууль зөрчнөө
46.	ГОВЬСҮМБЭР АЙМАГ	Нэгжийн хуулийг дагаж гарах журмын төслийг уншиж танилцлаа. Маш	Саналуудыг зарчмын хувьд тусгасан болно

		чухал журмууд тул санал авах хугацаа давчуу байлаа. Сумын ИТХ-аас санал авахаар хүргүүлсэн боловч хугацаа богино мөн сайтар уншиж судлах, эрх ашиг нь хөндөгдөж буй төлөөлөгчдөө оролцуулан хэлэлцүүлэг хийх шаардлагатай ба цаг үеийн болон ковид-19 цар тахалын улмаас амжсангүй. Дараах хэдэн саналыг хүргүүлээ. 1. Хуралдааны үлгэрчилсэн дэг бол яг тухайн хурал эхлээд дуусах хүртэл хуульд нарийвчилж зааж өгөөгүй асуудлуудыг зохицуулах ёстой байдаг. Тэгэхээр их боломжийн төсөл болсон байна. Санал нь: Хуралдааны дарга хуралдааны дэд даргыг сонгуулах асуудал байна...гээд нэр дэвшүүлэх ажлыг эхлүүлж, санал, хураалт явуулж, олонхийн саналаар дэд даргыг сонгуулан хуралдаан удирдах байранд урьж, амжилт хүснэ. /Хасах/ 2. Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлын зөвлөлийн ажиллах журмын 3.1.8. орон нутгийн өмчит хуулийн этгээд байгуулах, өөрчлөн байгуулах, татан буулгах, орон нутгийн өмчийн эд хөрөнгийг түрээслүүлэх, /орон нутгийн өмчийг барьцаалах /	
--	--	--	--

		саналыг хянаж, хурлын хуралдаанд оруулж шийдвэрлүүлэх; / шараар тэмдэглэснийг Нэмэх / 3. Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын Төлөөлөгчийн үйл ажиллагаа, тэдгээрийг чадавхжуулах арга хэмжээний зардлын нийтлэг жишиг түүнийг зарцуулах, тайлагнах журмын...1.3-д ... арга хэмжээг тухайн жилд төлөвлөх, хэрэгжүүлэх ажлын зардлыг Хурлын төсөвт тусгаж санхүүжүүлэх, түүнийг зарцуулах, тайлагнах үйл ажиллагааг Хурлын Ажлын алба /цаашид “Ажлын алба” гэх/ хариуцан гүйцэтгэнэ. Хурал төсөвтөө төлөвлөөд явуулж болно. Хамгийн гол нь Сангийн яам хянаад УИХ-д оруулахдаа хасдаг энэ асуудлыг зохицуулах 4. 2.7.Албан ёсны айлчлал болон танилцах аялалаар гадаад, дотоод арга хэмжээнд оролцоход нь бэлэг дурсгалын зардлын хэмжээг нэг Төлөөлөгчид 50,0 мянга хүртэл төгрөгөөр, /150000 төгрөг болгож өөрчлөх/	
--	--	--	--

		5. 2.8.Төлөөлөгчийн үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах тээврийн зардлыг аймаг, сумын нэг Төлөөлөгчид жилд 800,0 мянган төгрөгөөс хэтрэхгүй байхаар, /тээврийн зардал хасаад Төлөөлөгчийн үйл ажиллагааны зардал болгох/ 6. Хурлын хорооны үйл ажиллагааны үлгэрчилсэн журамд нэг төлөөлөгч 2-3 хүртэлх хороонд орж ажиллаж болно гэж оруулах 7. 4.4. Хорооны гишүүдийг эрхэлсэн ажил, мэргэжил, туршлага, хүсэл сонирхолыг харгалзан нь хоёроос доошгүй хороо , дэд хороо, түр хороонд нэгтгэн ажиллуулна. Нутгийн удирдлагын хөгжлийн хороо, ёс зүйн хорооны бүрэлдэхүүнийг энэхүү журмын 2.8, 2.9 дэх заалтыг баримтлан сонгож байгуулж ажиллуулна. /2.8, 2.9 заалт байхгүй байна/ 8. Хурлын төлөөгчийг эгүүлэн татах журам бол хэрэгжүүлэхэд маш хүндрэлтэй, яг хэрэгжээд эхлэхээр олон асуудал гарч ирэх	
--	--	---	--

		байх.	
47.	БУЛГАН АЙМАГ	1.ИТХ-ын хуралдааны дэгийг тогтоох журам - 3 т заасан хуралдааны дэд дарга, 21 дүгээрт заасан урилгаар оролцогсод нь зөвлөх эрхтэй оролцоно гэсэн заалтыг хасах. -6-Д: Хэлэлцэж байгаа асуудалтай холбогдуулж санал шүүмжлэл бичих ажлын хэсгийг байгуулж, тусгайлан бэлдсэн байранд суулгах -10-д: Асуулт, хариулт дууссаны дараа үг хэлж, санал шүүмжлэл гаргах гэсэн заалт оруулах - Сүлд дуу эгшиглэнэ. /Нэмэх/ Сум, дүүргийн өөрийн сүлд дууг эгшиглүүж болно. - Энэхүү ерөнхий дэг байх шаардлага байна уу. Учир нь одоогийн мөрдөгдөж байгаа болон 2022 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс мөрдөгдөж эхлэх ЗЗНДНТУТХуулиудын үзэл санааг шингээсэн “Хуралдааны дэг”-ийг 2021 оны 07 дугаар сарын 02-ны өдрийн хуралдаанаар хэлэлцэн, IV/03 дугаар тогтоолоор батлан мөрдөж байна. /bulgan.bulgan.khural.mn сайтад байршуулсан байгаа/ 2.ИТХ-ын Төлөөлөгчийн ёс зүйн дүрэм	Саналуудыг зарчмын хувьд тусгасан болно.

		-2.2.12 нэмэлтээр: Өөрийн эрх ашиг албан тушаалын сонирхлын төлөө хамт ажилладаг /нэг намын/ төлөөлөгчөө шахах, дарамтлах, хуралд суухгүй байхыг уриалах, эсвэл өөр намын Төлөөлөгчийг мөнгөөр худалдан авах, авахаар ажлыг нь хийлгэхгүй байх Дүрмийн 2.2.7 дахь заалт нь: -Төрийн албан хаагчид хамааралтай заалт байх нь зүйтэй болов уу Тодорхой ажил эрхэлдэггүй, хувийн секторт ажилладаг ИТХ-ын төлөөлөгчид энэ заалт хир тохиромжтой вэ? - Дүрмийн 2.4.2 дахь заалт: Байгууллагаас мөнгөн шагнал, шан харамж, зээл авах гэдгийг тодорхой болгох. Жишээ нь өөрийн ажилладаг байгууллагаас мөнгөн шагнал авч, хангалттай үйлчлүүлж болно шүү дээ. Зээл авах гэдгийг бүр тодорхой болгох. Зээл авч болохгүй юм шиг ойлгогдохоор байна. Байгууллага гэдэг нь ерөнхий байна. - Дүрмийн 4.1 дэх заалт: ИТХ-ын хуралдаан улиралд 1 удаа болно. Ингэхлээр 30 хоногийн дотор ёс зүйн зөрчлийн дүгнэлтийг ИТХ-ын хуралдаанаар хэлэлцүүлэх хугацаа яаж зохицох вэ? Эсвэл ээлжит бус хуралдаанаар хэлэлцэх үү - Төлөөлөгчийн ёс зүйн хэм хэмжээ - /нэмэх/ Хуралдаанд архи,	
--	--	---	--

		пиво согтууруулах ундаа хэрэглэсэн үедээ хуралдаанд оролцохыг хориглоно -Хурлын төлөөлөгчийн ёс зүйн дүрмийг зөрчих гэдэгт Хурлын төлөөлөгчийн ёс зүйд харш бөгөөд нийтээр хүлээн зөвшөөрсөн ёс суртахууны зөрчил гаргахыг ойлгоно гэснийг Хурлын төлөөлөгчийн ёс зүйн дүрмийг зөрчих гэдэгт Хурлын төлөөлөгчийн ёс зүйд харш бөгөөд нийтээр хүлээн зөвшөөрсөн ёс суртахууны болон тухайн шатны Хурлын хуралдаанаар баталсан ёс зүйн дүрмийг удаа дараа зөрчсөн гэдгээр ойлгоно гэж өөрчлөх 3. Орон нутгийн хөгжлийн санг бүрдүүлэх, захиран зарцуулах, түүнд хяналт тавих тухай журам -Энэ журмын 2.1.4 Төсвийн жилийн дундуур шинээр ашиглалтад орсон барилга, байгууламжийн үйл ажиллагааны болон ашиглалтын зардлыг санхүүжүүлэх; 2.1.5 урьдчилан тооцох боломжгүй, цаг үеийн шинжтэй зарим асуудлыг шийдвэрлэхэд шаардагдах зардал /төсөвт тусгагдаагүй гадаад, дотоодын зочин төлөөлөгчдийг хүлээн авахтай холбогдсон зардал, олон улсын болон улс, орон нутгийн чанартай уралдаан тэмцээнд	
--	--	---	--

		оролцоход санхүүгийн дэмжлэг үзүүлэх зардал гэх мэт/; 2.1.6 төрийн болон орон нутгийн өмчийн оролцоотой байгууллагуудаас тавьсан санал хүсэлтийг шийдвэрлэх; 2.1.8 Залуучуудын хөдөлмөр эрхлэлт, гарааны бизнесийг дэмжих төсөл хөтөлбөр хэрэгжүүлэх; 2.1.9 Аймаг, сум, нийслэл, дүүргийн тэгш ойг тэмдэглэн өнгөрүүлэх зардлыг санхүүжүүлэх; 2.2.12 Хадлан, тэжээл бэлтгэх иргэн, аж ахуйн нэгжийн үйл ажиллагааг дэмжихэд санхүүгийн дэмжлэг үзүүлэх; 2.2.14 Аймаг, орон нутгийн нэрийг тив, дэлхий, улсын хэмжээнд гаргасан иргэдийг шагнах, урамшуулах, хүндэтгэл үзүүлэх; 2.2.15 Тэгш ой тохиож байгаа байгууллагуудад санхүүгийн дэмжлэг үзүүлэх; 2.2.17 Жижиг дунд үйлдвэрлэл эрхлэгчдэд дэмжлэг үзүүлэх, зээлийн эх үүсвэрийг нэмэгдүүлэх; Эдгээр заалтуудыг хасах санал оруулж байна -4.3 дахь заалт: Засаг дарга орон нутгийн	
--	--	---	--

		үйл ажиллагааг дэмжих сангаас хөрөнгө гаргах асуудлыг Засаг даргын Зөвлөлийн хуралдаанаар хэлэлцүүлэн шийдвэрлэнэ гэж өөрчлөх. Шаардлагатай тохиолдолд гэдгийг хасах саналтай байна. Орон нутгийн санг бүрдүүлэх, захиран зарцуулах, түүнд хяналт тавих тухай журам гэснийг Орон нутгийн үйл ажиллагааг дэмжих санг бүрдүүлэх, захиран зарцуулах, түүнд хяналт тавих тухай журам гэж өөрчлөх, Орон нутгийн санг бүрдүүлэх, захиран зарцуулах, түүнд хяналт тавих тухай журмыг хавсралтаар баталсугай гэснийг Орон нутгийн үйл ажиллагааг дэмжих санг бүрдүүлэх, захиран зарцуулах, түүнд хяналт тавих тухай журмыг хавсралтаар баталсугай гэж өөрчлөх, 2. Орон нутгийн санг бүрдүүлэх, захиран зарцуулах, түүнд хяналт тавих тухай журмыг мөрдөж ажиллахыг аймаг, сум, нийслэл, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын хороодын бүрэлдэхүүнд даалгасугай гэснийг Орон нутгийн үйл ажиллагааг дэмжих санг бүрдүүлэх, захиран зарцуулах, түүнд хяналт тавих тухай журмыг мөрдөж ажиллахыг аймаг, сум, нийслэл, дүүргийн Засаг дарга нарт, хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллахыг иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын болон хороодын дарга, гишүүдэд	
--	--	---	--

		даалгасугай гэж өөрчлөх, 4.3. Засаг дарга шаардлагатай гэж үзвэл орон нутгийн үйл ажиллагааг дэмжих сангаас хөрөнгө гаргах асуудлыг Засаг даргын зөвлөлийн хуралдаанаар хэлэлцүүлэн шийдвэрлэж болно гэснийг Засаг дарга орон нутгийн үйл ажиллагааг дэмжих сангаас хөрөнгө гаргах асуудлыг Засаг даргын зөвлөлийн хуралдаанаар заавал хэлэлцүүлэн шийдвэрлэнэ гэж өөрчлөх, 5.1.12 Бусад төлөвлөгдөөгүй орлого гэснийг 5.1.14 Бусад төлөвлөгдөөгүй орлого гэж өөрчлөөд 5.1.12 Тухайн шатны төсвийн жилд орсон хүү торгуулийн болон нэр заагдаж ангилагдаагүй орлогын 10 хувь гэж, 5.1.13 Орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлсэн төсөл, хөтөлбөр, арга хэмжээний зардлын өмнөх жилийн хэмнэлт гэж нэмж оруулах, 4. Хурлын төлөөлөгчийг эгүүлэн татах журам - 7.1.5 нэмэлтээр:Хувийн ашиг сонирхол, албан тушаалын сонирхол ихтэй төрийн ажлыг хийхгүйгээр хувийн ажлаа хийдэг. 15.2 Хурлын төлөөлөгчийг эгүүлэн татах санал хураалтыг товлон зарлахад тухайн Хурлын төлөөлөгчийн сонгогдсон тойргийн нийт сонгогчдын хоёр хувиас	
--	--	--	--

		багагүй тооны гарын үсэг цуглуулсан байвал зохино. - Цуглуулах гарын үсгийн хувь хэт бага байна. /Доод тал нь 10 хувь байх/ 22.1 Хурлын төлөөлөгчийг эгүүлэн татах санал хураалтыг товлон зарлах, санал хураалтыг зохион байгуулахтай холбоотой зардлыг тухайн орон нутгийн төсвөөс санхүүжүүлнэ. - Төсөв байнгын дутагдалтай байдаг хөдөө орон нутаг суманд орон нутгийн төсвөөс санхүүжүүлэн санал хураалт зохион байгуулахад нэн хүндрэлтэй, боломжгүй байна. /төсвийг улсын төсвөөс санхүүжүүлэх 2.4.Тухайн төлөөлөгчийн бүрэн эрхийг хүлээн зөвшөөрснөөс хойш 12 сарын дотор, түүнчлэн сонгууль болох хүртэл 6 сарын дотор эгүүлэн татах эрхийг хэрэгжүүлэхийг хориглоно. - Бүрэн эрхийг хүлээн зөвшөөрснөөс хойш 12 сарын дотор гэдгийг хасах. - сонгууль болох хүртэл 6 сарын дотор эгүүлэн татах эрхийг хэвээр үлдээх саналтай бөгөөд энэ хүртэлх хугацаанд	
--	--	--	--

		зөрчил гаргасан ИТХ-ын Төлөөлөгчийг хариуцлага тооцуулах нь зөв гэж үзсэн болно. /Өмнөх удаагийн сонгуулийн хугацаанд Анхдугаар хуралдаандаа ирж оролцоод дараа дараагийн хуралдаанд ирдэггүй 3-4 төлөөлөгч байсан. Үүнд хариуцлага тооцох ямар ч эрх зүйн үндэс байдаггүй байв. / 2.4. Тухайн төлөөлөгчийн бүрэн эрхийг хүлээн зөвшөөрснөөс хойш 12 сарын дотор, түүнчлэн сонгууль болох хүртэл 6 сарын дотор эгүүлэн татах эрхийг хэрэгжүүлэхийг хориглоно гэснийг Тухайн төлөөлөгчийн бүрэн эрхийг хүлээн зөвшөөрснөөс хойш 10 сарын дотор, түүнчлэн сонгууль болох хүртэл 6 сарын дотор эгүүлэн татах эрхийг хэрэгжүүлэхийг хориглоно гэж өөрчлөх, 5.2. Тухайн Хурлын төлөөлөгчийг эгүүлэн татах санал хураалтад тухайн тойргийн нутаг дэвсгэрт байнга оршин сууж байгаа, Монгол Улсын сонгуулийн эрх бүхий иргэн нь үндэс, угсаа, хэл, арьсны өнгө, хүйс, нийгмийн гарал, байдал, хөрөнгө чинээ, эрхэлсэн ажил, албан тушаал, шашин шүтлэг, үзэл бодол, боловсролоор ялгаварлагдахгүйгээр оролцох эрхтэй гэснийг Хурлын төлөөлөгчийг эгүүлэн татах санал	
--	--	--	--

	хураалтад тухайн тойргийн нутаг дэвсгэрт байнга оршин сууж байгаа, Монгол Улсын сонгуулийн эрх бүхий иргэн нь үндэс, угсаа, хэл, арьсны өнгө, хүйс, нийгмийн гарал, байдал, хөрөнгө чинээ, эрхэлсэн ажил, албан тушаал, шашин шүтлэг, үзэл бодол, боловсролоор ялгаварлагдахгүйгээр оролцох эрхтэй гэж өөрчлөн найруулах, 7.1.4. Хурлын төлөөлөгчийн ёс зүйн дүрмийг удаа дараа, ноцтой зөрчсөн гэснийг Хурлын төлөөлөгчийн ёс зүйн дүрмийг 2-оос доошгүй удаа ноцтой зөрчсөн гэж өөрчлөх, 7.1.5. Шүүхийн хүчин төгөлдөр шийдвэр гарч хоригдох ялаар шийтгэгдсэн гэж нэмэх, 10.1. Тухайн тойргийн сонгогчдын итгэлийг алдах гэдэгт Хурлын төлөөлөгчийн нийт буюу тодорхой үйл ажиллагаанд сонгогчид сэтгэл ханамжгүй байхыг ойлгоно. Үүнд сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө биелүүлээгүй, улс төрийн үзэл баримтлалаа албан ёсоор өөрчилж байгаагаа зарласан, сонгогчидтой холбоотой байдаггүй, тэдгээрийн санал бодлыг хүлээн авдаггүй байх хамаарна гэснийг Тухайн тойргийн сонгогчдын итгэлийг алдах гэдэгт Хурлын төлөөлөгчийн нийт буюу тодорхой үйл ажиллагаанд сонгогчид сэтгэл ханамжгүй	
--	---	--

	байхыг ойлгоно. Үүнд: сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө биелүүлээгүй, улс төрийн үзэл баримтлалаа албан ёсоор өөрчилж байгаагаа зарласан, сонгогчидтойгоо 1 жилээс доошгүй хугацаанд холбоотой байдаггүй, тэдгээрийн санал бодлыг хүлээн авдаггүй, хүлээн авсан ч хариу арга хэмжээ аваагүй байх хамаарна гэж өөрчлөх, 11.1. Хурлын төлөөлөгчийн ёс зүйн дүрмийг зөрчих гэдэгт Хурлын төлөөлөгчийн ёс зүйд харш бөгөөд нийтээр хүлээн зөвшөөрсөн ёс суртахууны зөрчил гаргахыг ойлгоно гэснийг Хурлын төлөөлөгчийн ёс зүйн дүрмийг зөрчих гэдэгт Хурлын төлөөлөгчийн ёс зүйд харш бөгөөд нийтээр хүлээн зөвшөөрсөн ёс суртахууны болон тухайн шатны Хурлын хуралдаанаар баталсан ёс зүйн дүрмийг удаа дараа зөрчсөн гэдгээр ойлгоно гэж өөрчлөх, 15.2. Хурлын төлөөлөгчийг эгүүлэн татах санал хураалтыг товлон зарлахад тухайн Хурлын төлөөлөгчийн сонгогдсон тойргийн нийт сонгогчдын хоёр хувиас багагүй тооны гарын үсэг цуглуулсан байвал зохино гэснийг Хурлын төлөөлөгчийг эгүүлэн татах санал хураалтыг товлон зарлахад тухайн Хурлын төлөөлөгчийн сонгогдсон тойргийн нийт сонгогчдын таван хувиас багагүй тооны гарын үсэг цуглуулсан байвал зохино гэж	
--	---	--

		өөрчлөх, 16.1. Хурлын төлөөлөгчийг эгүүлэн татах санал хураалт явуулахыг дэмжсэн иргэдийн гарын үсгийг цуглуулах ажил энэ журамд заасны дагуу явагдсан, хүчинтэй гарын үсгийн тоо нь энэ журмын 15.6-д заасан хэмжээнд хүрсэн гэж үзвэл тухайн Хурал гарын үсгийн нэгтгэлийг хүлээн авсанаас хойш ажлын 5 өдөрт багтаан Хурлын төлөөлөгчийг эгүүлэн татах санал хураах өдрийг товлон зарлана гэснийг Хурлын төлөөлөгчийг эгүүлэн татах санал хураалт явуулахыг дэмжсэн иргэдийн гарын үсгийг цуглуулах ажил энэ журамд заасны дагуу явагдсан, хүчинтэй гарын үсгийн тоо нь энэ журмын 15.6-д заасан хэмжээнд хүрсэн гэж үзвэл тухайн Хурал гарын үсгийн нэгтгэлийг хүлээн авсанаас хойш ажлын 10 өдөрт багтаан Хурлын төлөөлөгчийг эгүүлэн татах санал хураах өдрийг товлон зарлана гэж өөрчлөх, /Учир нь хөдөөгийн сумдын иргэдийн хурлын Төлөөлөгч нар тухайн сумын төвд байнга оршин суудаггүй/ 5. ИТХ-ЫН ЗӨВЛӨЛИЙН АЖИЛЛАХ ЖУРАМ - Журмын 1.16 дах заалт: Зөвлөлийн гишүүдийн хүлээх эрх үүрэг, оролцож зохион байгуулах ажлын хүрээ маш их өргөн хэмжээтэй байгаа учир ажлын үр	
--	--	--	--

		дүнг харгалзан урамшуулал олгох талаар тусгайлсан журамтай байх хэрэгтэй. - Журмын 5.4 дэх заалт: Нэгжийн удирдлагын нэгдмэл байдлыг дээшлүүлэхэд чиглэсэн эрх хэмжээтэй заалт болсон байна. - 2.5. Цаг үеийн нөхцөл байдлыг харгалзан шаардлагатай тохиолдолд тухайн нэгжийн чиг үүрэгт хамаарах асуудлаар иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлаас шийдвэрлэсний дагуу зарим бүрэн эрх, эрх хэмжээг дараа тайлагнахаар шилжүүлэн хэрэгжүүлж болно гэсэн заалт нь хуулийн 51 дүгээр зүйлийн 51.2.Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын Зөвлөл нь Хурлын бүрэн эрхэд хамаарах асуудлаар бие даан шийдвэр гаргахгүй гэснийг зөрчиж байгаа тул Цаг үеийн нөхцөл байдлыг харгалзан шаардлагатай тохиолдолд тухайн нэгжийн чиг үүрэгт хамаарах асуудлаар иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлаас шийдвэрлэсний дагуу зарим бүрэн эрх, эрх хэмжээг дараа тайлагнахаар хянаж, хэлэлцэн, хурлын хуралдаанд оруулж шийдвэрлүүлж болно гэж өөрчлөх, - 2.10. Нарийн бичгийн дарга, ажлын албаны холбогдох албан тушаалтан “Зөвлөл”-ийн хурлаар хэлэлцсэн асуудлаар гишүүдийн хэлсэн үг, гаргасан саналыг үнэн зөв тэмдэглэнэ гэснийг Хурлын ажлын албаны холбогдох албан	
--	--	--	--

		тушаалтан “Зөвлөл”-ийн хурлаар хэлэлцсэн асуудлаар гишүүдийн хэлсэн үг, гаргасан саналыг үнэн зөв тэмдэглэнэ гэж өөрчлөх, 6. Хурлын төлөөлөгчийг эгүүлэн татах журам 2.4.Тухайн төлөөлөгчийн бүрэн эрхийг хүлээн зөвшөөрснөөс хойш 12 сарын дотор, түүнчлэн сонгууль болох хүртэл 6 сарын дотор эгүүлэн татах эрхийг хэрэгжүүлэхийг хориглоно. - Бүрэн эрхийг хүлээн зөвшөөрснөөс хойш 12 сарын дотор гэдгийг хасах. - сонгууль болох хүртэл 6 сарын дотор эгүүлэн татах эрхийг хэвээр үлдээх саналтай бөгөөд энэ хүртэлх хугацаанд зөрчил гаргасан ИТХ-ын Төлөөлөгчийг хариуцлага тооцуулах нь зөв гэж үзсэн болно. /Өмнөх удаагийн сонгуулийн хугацаанд Анхдугаар хуралдаандаа ирж оролцоод дараа дараагийн хуралдаанд ирдэггүй 3-4 төлөөлөгч байсан. Үүнд хариуцлага тооцох ямар ч эрх зүйн үндэс	
--	--	---	--

		байдаггүй байв. / 7.1.5 нэмэлтээр:Хувийн ашиг сонирхол, албан тушаалын сонирхол ихтэй төрийн ажлыг хийхгүйгээр хувийн ажлаа хийдэг. 6. ХОРООНЫ ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЧИГЛЭЛ, ТОО, БҮРЭЛДЭХҮҮН БОЛОН ХОРОО, АЖЛЫН ХЭСЭГ БАЙГУУЛАХ ХОРООГ ТАТАН БУУЛГАХ, ТЭДГЭЭРИЙН АЖИЛЛАХ ЖУРАМ 1. 3.3.1 дэх заалт: Нутгийн удирдлагын хөгжлийн хороо гэдгийг Орон нутгийн хөгжлийн бодлогын хороо гэж өөрчлөх 3.10. Хорооны хурлыг хорооны дарга удирдаж гишүүддээ ажил үүрэг хуваарилж, хорооны гишүүдийн ажлыг дүгнэж, хуралдаанд ажлаа тайлагнаж, гарах шийдвэр, тэмдэглэл, албан бичигт гарын үсэг зурж баталгаажуулан, Ажлын албанд ажлын 5 хоногийн дотор ирүүлнэ гэж нэмж оруулах, 5.3. Хорооны хуралдааныг улирал тутам болон шаардлагатай тохиолдолд тухай бүр хуралдуулж асуудлаа хэлэлцэж шийдвэрлэнэ гэснийг Хорооны хуралдааныг сар тутам болон шаардлагатай тохиолдолд тухай бүр	
--	--	---	--

	хуралдуулж асуудлаа хэлэлцэж шийдвэрлэнэ гэж өөрчлөх, 7.1. ИТХ-ын дарга, Хурлын Зөвлөлөөс хорооны үйл ажиллагааны зардлын төсвийг жил жилийн төсөвт тусгаж санхүүжүүлэх ба бусад шаардлагатай дэмжлэг туслалцааг үзүүлнэ. Хорооны санхүүжилтын тайланг хууль журмын дагуу гаргах үүргийг хорооны дарга хүлээнэ гэж төсөлд тусгагдсаныг дахин хянаж үзэх, /учир нь хуулийн 45 дугаар зүйлд хорооны чиг үүрэг, зохион байгуулалтыг хуульчилсан ба хорооны үйл ажиллагааны зардал тусгагдаагүй болно/ 7. Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлын төлөөлөгчийн үнэмлэх, албан бичгийн хэвлэмэл хуудасны загвар, хэрэглэх журам Сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн хурлын Тэргүүлэгчдийн 2021 оны 06 дугаар сарын 14-ны өдрийн хурлаар хэлэлцэж, 32 дугаар тогтоолоор “Хурлын төлөөлөгч бүрэн эрхийн хугацаанд хэрэглэх үнэмлэх, энгэрийн тэмдэг, албаны хэвлэмэл хуудасны загвар, хэрэглэх журам”-аа батлан мөрдөж байгаа тул одоогийн ашиглагдаж байгаа энгэрийн тэмдэг, үнэмлэхний хавтас, хуудасны хэмжээнүүдийг өөрчлөхгүй байх саналтай байна. Сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн хурлын Төлөөлөгчийн албан бичгийн	
--	---	--

	хэвлэмэл хуудсыг БУЛГАН АЙМГИЙН БУЛГАН СУМЫН ИРГЭДИЙН ХУРЛЫН ТӨЛӨӨЛӨГЧ гэж нийтлэгээр хэвлүүлэхээр батлагдсан журамд тусгагдсан байгаа. /bulgan.bulgan.khural.mn сайтад байршуулсан байгаа/ 2.1 Аймаг, сум, нийслэл, дүүргийн ИТХ-ын Төлөөлөгчийн бүрэн эрхийнхээ хугацаанд хэрэглэх энгэрийн тэмдэг нь 2.0 х 3.5 см-ийн харьцаатай намирч буй төрийн далбааны өнгө, дүрс бүхий суурьтай байх ба түүний улаан дэвсгэр бүхий зүүн хэсэгт соёмбо байрлуулан, цэнхэр дэвсгэр бүхий төв хэсэгт “аймаг /сум, нийслэл, дүүрэг”-ийн хурлын төлөөлөгч” гэж үндэсний бичгээр бичигдсэн байна гэж төсөлд тусгагджээ. Сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын төлөөлөгчийн одоогийн ашиглагдаж байгаа энгэрийн тэмдэг нь 2.1*3.1 см-ийн харьцаатай байгаа тул тэмдэгийн хэмжээг ойролцоогоор төсөл тусгаж өгөх саналтай байна. 3.1.1. Хавтас нь 10.6 х 14.8 см-ийн харьцаатай улаан өнгөтэй байх бөгөөд нүүрэн хэсэгтээ алтлаг шар өнгөөр 1.8 х 3.6 см²-ын харьцаатай соёмбыг байрлуулан түүний доод хэсэгт “үнэмлэх” гэж том үсгээр бичнэ гэж төсөл тусгагджээ.	
--	--	--

		Одоогийн ашиглагдаж байгаа үнэмлэхний хавтас нь 7.5x10.8 см-ийн харьцаатай улаан өнгөтэй байх бөгөөд нүүр хэсэгтээ шаргал өнгөөр 2x3.7 см-ийн харьцаатай соёмбыг байрлуулан, “төлөөлөгчийн үнэмлэх” /томоор/ гэж бичигдсэн байгаа тул хэмжээг одоогийн ашиглагдаж байгаагаар нь тусгах саналтай байна. 3.1.2. Үнэмлэхний хуудас нь 9.8 x 14 см-ийн харьцаатай, дэлгэмэл 1 хуудастай байна гэж төсөл тусгагджээ. Одоогийн ашиглагдаж байгаа үнэмлэхний хуудас нь 6.9x10.1 см-ийн харьцаатай байх бөгөөд эхний нүүрэнд Төрийн сүлд байрлуулан үнэмлэхний дугаар, хугацааг, 2 дахь нүүрэнд төлөөлөгчийн овог нэр, Булган сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хуралд “Төлөөлөгч”-өөр сонгогдсон тул ҮНЭМЛЭХ олгов гэж бичигдсэн байгаа.	
--	--	--	--